

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJU KAŽDÚ SOBOTU NA SESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny — hal.
Na pol roka --- 2 " — "
Na štvrt roka --- 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník, kraj. vyslanec.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körút 35.
sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Žabokrecká voľba.

Tú radostnú novinu dávame na vedomie bratom ľudákom, že v žabokreckom okrese bude voľba *jednohlasná*. Liberáli nepostavia teraz svojho kandidáta, hoc zprvu veľmi brúsili si meče a nabíjali kanóny na ľudákov; hoc kandidátov vyše práva mali; hoc z celého hrdla vytrubovali, že na každý pád oni zvíťazia, lebo že kňazi zanechali ľudovú stranu, a voličia tiež odtrhli sa od nej. Uznali vraj voličia, že len liberalizmus ich spasí. Že jedine on stará sa otcovský o pospolitý ľud, dá mu práva, obranu a riadi ho spravdive.

Takéto múdrosti tárajú nitrianske liberálne noviny, ktoré nenávisťou horia oproti ľudákom žabokreckého okresu pre jejich vytrvanlivosť. Podozrievajú ich a ubližujú im na cti. Ale z toho si Bratia naši nič nerobia, lebo však psieho štekotu poriadny človek si nepovšímne.

My ale takto mienime: keď liberáli také ružové výhlady majú k istému víťazstvu, prečo svojho kandidáta nepostavili oproti nášmu milému Ivorovi Kaas? Čo je to za bojazlivé vojsko, ktoré oproti menšine — dľa ich tvrdenia sa neopováži do boja sa pustit? Čo je to za zástava, ktorá neodúševňuje vojsko k sláve? Čo sú to za zásady, ktoré nepovzbudzujú včičov k činnosti? Čo sú to za kandidáti, za ktorých tá — *nejestvujúca* — väčšina ani len prstom nekyvne?

Odpovedajte liberálni generáli, však že víťazstvo v ruke držíte!

Či ozaj slabne ľudová strana v okrese žabokreckom, ako to vytrubujete? Či ozaj odvrátili sa od nej šlechetného citu a smýšľania duchovní, ktorí tak veľkú lásku a vernosť preukazovali oproti nej? Či ozaj zanechal nás ten dobrí ľud,

ktorý tolko obetoval za stranu našu, a ktorý tolké prenasledovania podstúpil od nenávisníkov?

Nie! To všetko sú daromnice, čo liberálni pazderníci v nitrianských novinách čarbú. Nepoznajú ani pomery okresu, ani ľud kresťanský. Oni jedine na to rátajú, že kde úradná moc tak zakročí ako pod Bánffym sa to robilo, tam zvíťazif musia, čo by len židia a úradníci boli s nimi. Po takejto potupe bezočive vyhlasujú, že pospolitý ľud odvrátil sa od strany ľudovej a vrhol sa pred modlu liberalizmu. Len ten zbožňuje, ten oslavuje, a len v ňom nachádza potechu.

Oh, my dobre poznáme ľudákov žabokreckého okresu. Tí nie sú poddaní kazárom. Tí neklonia hlavy k zemi, keď dáky liberálny páňko pozre na nich. Tí neboja sa hrozby, lebo žije v nich to povedomie, že sú slobodní občania a na božský obraz stvoreni ľudia. Že so svojim právom jedine oni vládnu. Že žiadna moc, žiaden človek, čo by práve ten najprednejší bol, a čo by ako dobíjal na nich, nesmie ich pozbavif práva volebného. Tým darmo núkajú peniaze a pálené. S opovrhnutím hladia na podvodníka, ktorý by ich k zrade vábil. A tiež odvrátia sa od takeého oplana, ktorý právo a statočnosť, ako dáky podlý tovar, židovi, alebo inému liberálnemu kortešovi predá. Taký sa im hnusí. To sú ľudia tak čistého presvedčenia, to sú tak horliví kresťania, že im podobných hľadať treba. Sláva im!

Niet tej obeť, ktorú by za ľudovú stranu nepriniesli. Človek keď vidí tú vernosť, tú lásku a tú statočnosť, srdce mu od radosti až plesá oči slzia, a hotový je privinúť k ňadrám týchto jednoduchých a predsa šľachetného srdca Bratov. Sláva im! Boh nech ich žehná.

Či liberáli majú kde takýchto voličov? Či

liberálne zásady oduševňujú, dávajú nádeje a povzbudzujú k obetavosti koho? Odkiaľ tá neko-
nečná láska a vernosť našich voličov? Liberálni
tlacháči to cigánia, že my máme a búrime ľud.
Že je on zaslepený, preto nás nasleduje, ale že
sa blíži čas, keď nadobudnú čistého povedomia,
a uznajú, že len liberalizmus slúži k blahobytu
národa. *Povedzte toto ľudákovi žabokreckého okresu,
a uvidíte ako vás vysmejú!* Tam každý dočista
vie, čo je liberalizmus a čo kresťanstvo. Čo zna-
mená liberálne riadiť krajinu, a čo bude s náro-
dom, jestli ústava jeho na kresťanskom základe
bude založená, ako to strana naša mieni učiniť.
Keby liberalizmus šťastie a blahobyť národu utvo-
ril, doista celý národ by bol zaň oduševnený,
a nebolo by zapotreby statočný ľud vábiť, pre-
nasledovať a zakupovať. Jestli ten liberálny pro-
gramm tak užitočný je pre národ, ľahko by bolo
s ním stranu našu vykoreniť, národ pobúriť a k
vďaka oproti liberálom zaviazat. Ale ktorý kre-
šťan a múdry politik uverí, že liberalizmus k spáse
národa je? Oh, nás zkúsenosť inému učí! My
sme na čistom s liberalizmusom. Zatracujeme ho
tak, ako aj ľudáci žabokreckého okresu. Tých li-
beráli nedostanú, čo by ako dobýjali na nich, a
písali o nich té najhnusnejšie ľuhaniny. Tí sú
pevní ako skala. Verní učenci majstrov, — Du-
chovných svojich. Sláva im!

Áno, milujeme Vás Bratia. Obdivujeme sta-
točnosť vašu, vy duše dobré. Zaujali ste sa strany
našej, ako nikde. Obetovali ste jej srdce aj dušu.
Aj trpeli ste za ňu. Pýtam sa vás: či je nie
hodná lásky vašej? Neodslúži sa vám ničím?
Neplní sľuby vám dané? Zdáľiž nie je potrebná
v snemovni? Nezaujala sa za vás opustených a
chudobných roľníkov a remeselníkov tak, ako vy
za ňu? Však nenávisťníci liberálni to vyblakujú,
že jedine vládna strana bedlí o vás, a dáva vám,
čo patrí, ...

Oh, vy dozaista viete, jaký rozdiel je medzi
dvoma stranami. Viete, jak ďaleko priviedol libe-
ralizmus ubohú krajinu našu. Pozorujete účín-
kovanie strany našej. Viete, že ablegáti naši po-
užijú každú príležitosť, aby Vás, záujmy vaše, a
kresťanstvo, ktoré toľkým potupám vydané je,
bránili a zastupovali. Preto chováte tak veľkú lá-
sku k strane ľudovej, a preto obetujete za ňu
toľko. Sláva vám, Bratia milí!

Za vznežený príklad stojíte pred celou kra-

jinou. Kolkí vás oslavujú a žehnajú! Kolkí závi-
dia slávu vašu! Kolkí čerpajú oduševnenia z ver-
nosti vašej! Kolkí skloňujú hlavy k zemi od
hanby, lebo pre ľahostajnosť, bojzľivosť a lako-
mosť nie sú hodní zrak obrátiť na vás.

Aká sláva to pre vás, Bratia milí!

Oh, keby celý národ bol tak pevného ducha
a tak čistého povedomia, ver' ináč by to u nás
vyzeralo. Ani nebude prv zmena, dokiaľ takých
statočných voličov nebudeme mať, ako sú ľudáci
žabokreckého okresu. Sláva im!

Či po iných okresoch voličia nemohli tiež
vydobudnúť takú slávu, keby sa neboli dali za-
slepiť, a keby sa neboli pred židmi na kolená
vrhli? Večítá hanba pre tých, ktorí stranu našu
zapredali. Slabí, bojzľiví, lakomí a ľahostajní ľud
sám kuje putá pre seba, posilňuje panovanie ne-
priateľovo, a kope hrob svoj. To ľudáci žabokre-
ckého okresu dobre vedia, preto sú spojení jak
silná refaz, ktorú liberáli nikdy, ale nikdy nepre-
trhnú. Aj teraz sa jej naľakali, a neopovážili sa
kandidáta postaviť. Vedeli, že rady statočných
ľudákov sú nepremožiteľné. Že pálené, peniaze
a hrozby žiadny výsledok nemajú, ba donútia
ľud k tomu, aby oproti násilenstvu postavil sa.
Teda aby hanbe vyhli, odložili zbroje, s ktorými
zvífaziť zvykli, a v tichosti zostanú. Pokoj dajú
ľudákovi, a tí jednohlasne vyvolia vysokováže-
ného muža, neohrozeného ľudáka a horlivého
kresťana: *Ivora Kaas*, o ktorom sami liberáli
uznajú, že veľká potreba je naňho v parlamente.
Sláva zato žabokreckému okresu. A tak Bratia
potešíť môžete srdce vaše, — ktoré smrť vášho
dobrého ablegáta Franca Majora zarmútila —
s tým, že jemu podobného muža pošlete na
snem. Sláva Vám!

Po tejto radostnej zvesti, pri tomto slávnom
vífazstve volajme všetci:

Nech žije barón Ivor Kaas!

**Nech žijú verní ľudáci žabokreckého
okresu!**

Volič.

POLITICKÉ CHÝRY.

Volebné pohyby v Žabokrekách.

V úvodnom článku spomenuli sme už, že v žabo-
kreckom okrese bude pravdepodobne jednohlasná voľba.
A je tomu doteraz aj tak, lebo liberáli nepostavili ešte
svojho kandidáta a sotva ho už postaví. — Minulý pon-
delok začal precestovať okres ľudový *br. Kaas* v sprie-

vode našich ablegátov p. *Trubinyho, Ajtičs-Horvátha a Belu Jankoviča*. Najprv zastavili sa v *Chymoranoch*, kde ich na chotáru skvelé vystrojené banderium vívalo. V *Nadliciach* celé obyvateľstvo bolo vyrukované ku chotáru. Po poludni ale v *Skačánoch* povedal br. Kaas svoju programnú reč. Vo všetkých troch obciach aj p. *Trubiny* rečnil k oduševnenému ľudu. Ľud víta a počúva svojich ablegátov s veľkým nadšením, tak že vyvolenie baróna Kaasa môže sa považovať za isté.

Z jednej zprávy dozvedáme sa, že nitrianski bánfihusári, chceli by nahnať liberálnym kortešom trochu zárobku do vrecka, a preto že silou-mocou chceli postaviť kandidáta, akéhosi vraj notárika — a to, aby ľud mohli zväbiť — s *ľudovým* vraj programom. Čo poviete na to? *Notár*, a — *ľudový* program! Ozaj si myslia tí «páni» že už ten sedliak chudák musí byť taký Kubo, s ktorým si môže ktokoľvek také hlúpe žarty vystrájať, ho za blázna držať a potom sa mu dobre vysmiať? Dajte vy len takému čestnému ľudu pokoj!

KRAJINSKÝ SNEM.

Reč Franca Buzátha.

(Dokončenie.)

Nuž ctená Snemovňa, u nás ešte roľníci ani nedokončili mlatbu, a už minister zná vykázat, že koľko dorobili metrov pšenice. Aj o tom zná udať výkazy, koľko jesto v krajine slipek a koľko kohútov, ale koľko darebákov pristahuje sa do krajiny, o tom už nechcú znať výkazov. (Živé schvaľovanie na strane ľudovej.) Nuž nech tedy povie hockto, zdáliž nie rozumne spravujú túto nešťastnú krajinu?

Jako tito cudzinci hospodária medzi ľudom ubohým, to je až na zaplakanie. Na daktorých stranách sú už všemožnými, a to ukrutnými pánmi, tak že všetko musí sa od strachu triasť pred nimi. A napriek tomu, že všetci tito zaslúžili, aby boli vyšupovaní z krajiny, predsa ani jednému nestalo sa nikdy ničoho. A keď už ľud úplne bol zpusťosený a počal zúfanlive utekať z pôdy otcov svojich, až vtedy začala liberálna vláda «ratovať» vraj tie kraje, áno až vtedy, keď už ten úbohý ľud nemal viacej čoho utratif.

Lenže to liberálne «ratovanie» nosí na sebe náter klamlivej «lásky ku bližnému», a preto aj celý výsledok toho ratovania je opačný, lebo sa to tak ratuje, aby z tej lásky liberálnej pocítil každý: nielen ten, ktorého zdieľali a olúpili, ale aj zdieľač a lupič. Stranu našu nevedie žiadna nepriateľská nálada proti židom, ale z toho nenasleduje, žeby sme tu mali zamlčať veci také, ktoré sa snáď našich domorodých židov boľastne dotýkajú.

Pustošenie židovskej úžery.

Pán minister orby udáva o tej obrannej akcii Rusov že: «S radosťou môžem sdeliť, že veľmi mnohých podarilo sa vysvobodiť z pazúrov úžerníckych». A v tom ministerskom ozname len tolko čítame a nič viac, ako by tá úžera také niečo bolo, s čím treba sa jednoducho uspokojiť. *Od desiatroči už státisíce ľudu zniročili kazárski úžerníci, a žiaden zákon nepomáhal proti úžere. Lebo odkedy ten zákon jestvuje, iba jeden-jediný raz stalo sa, pred štyrmi rokmi, že v beregskej stolici vydali dovolenie k úradnému stopovaniu a prenasledovaniu úžerníkov, a vtedy za pol roka už 737 pádov úžery vypátrali a oznámili žandári; a tohoto sa potom tak nalakaly vrchnosti, že vzdaly sa všetkého ďalšieho stopovania.* (Výkriky na ľudovej strane: *Haňha! Potupa!*)

Aj tá okolnosť dobre označuje pomery na území kazárskom, že tých kňazov, ktorí sú na čele potravných spolkov, vláda bola prinútená dať assekurovať na pád smrti — taktiež vláda dala assekurovať miestnosti spolkov, bo pred pomstou kazárov nič istého niet. Áno, ba ani vrchnosti svetské a úrady tamojšie nemôžu svobodne sa pohybovať voči kazárom. Len to spomeniem, že to bola mimoriadna zriedkavosť, *jestli kedy sedliak dobyl sa pravdy pred vrchnosťou proti kupcovi*. Sudca z Nižnej Verečky spomínal, že on nemôže vzdialiť sa z mesta ináč, ako s nabitou puškou. Lúpež a obesenie olúpenej obete je nie zriedkavosťou; a v najviacerých pádoch dokáže sa, že taký zlodej prináleží k triede týchto privandrovaných. (Štefan Rakovszky: *A kde sú šibenice na nich?*)

Edvard Egan držal v Munkáčeve svoju výchytnú reč, z ktorej prečítam nasledovné. (Čujme! Čujme!) Číta:

«Kde ja ku dosvedčeniu každej, akejkoľvek nespravodlivej veci dostanem po 50 krajciaroch svedka nielen jedného, ale behom pol hodiny aj 100 takých, ktorí sú hotoví kedykoľvek prisahať pred súdom, kde falošné prisahanie patrí medzi zvyčajné zárobky, a kde podpalačstvo má istú taksu dľa toho, či slamou, šindlom alebo škridlicou pokrytú budovu treba podpáliť, kde ozbíjanie a vražda osobitne platí sa pomerne ku postave, sile a veku zavraždiť vykázaney osoby: tam je ťažko, ba snáď aj nemožno spravodlivosť vysluhovať.

Najhroznejšia bieda je tu: falošné prisahy! *Nech prisahá každý na Boha svojho* (t. j. pred rabinom. Eljenovanie a tleskanie), Lebo čo sa židov týka, *akokoľvek veľa sme im aj povďační, ale práve oni budú tí, ktorí nás zniročia!*»

Ako sa máme brániť.

Myslím, že snáď aj my máme to právo brániť sa a zachrániť ľud krajiny. Že čo máme robiť, o tom nie moju mienku prednesiem, aby nehovorilo sa na stranu našu, že nás nenávisť vedie proti židovstvu. (*Rakovszky*: Nuž veď ich aj tak strašne nemilujeme, to je tiež pravda! Veseľte sa.) Návrhy, ktoré tu podávam, obsahuje jeden oznam podžupana beregskej stolice. Dľa toho oznamu potrebné by bolo: aby sa všetci rabini a rezníci, ktorí došli z Ga-

licie a sú nie občanmi uhorskými zaraz vykázali z krajiny. Potom, aby sklady potravných spolkov všade bez prekážky hneď obdržali právo na výmer liehových nápojov. Má sa veľmi prísne prenasledovať klamstvo, falšovanie listín, falošné prisahy a falošné svedčenie. Za nevyhnutne potrebné držím uvedenie rituálnej (náboženskej) prisahy. Potrebné je, aby sa intabulácie len vtedy prevádzaly, jestli je podpis stránky, zriekajúcej sa práva hodnoverne a zápisnične potvrdený. A ponevác kráľ. notariáty sú vzdialené, treba splnomocniť okresné sudy, aby sa tam mohly podpisy uhodnoverňovať. Potrebné by bolo zotref kupčenie a hry takzvané blankotermínové, lebo v Rakúsku je táto vec už tiež riešená, a potom každý, kto chce pokúsiť šťastie, vrhne sa k nám na našu bursu.

Dnes musíme sa už brániť proti prisťahovalcom, lebo ctená snemovňa, nech berie si to každý v známosť na svete, že sme my tu svobodní krajanovia, k nám môže prísť každý, kto chce si chlieb svoj poctive a statočne vyhľadávať, ale ktorí tým cieľom idú sem, ako títo prisťahovalci, aby znivočili úbohý ľud, nuž nech vezmú si to na známosť, že ich tu v krajine žalár a šibenica očakáva. (Hlučné schvaľovanie na strane ľudovej.)

Návrh zákona ani vo všeobecnosti neprijímam. (Eljenovanie. Rečníkovi mnohí blahoželajú.)

Reč Mikuláša Zboray-a.

Pán Zboray je veľmi milý človek a spravodlivý. Aj v reči tejto držal sa toho hesla: len čo je pravda. Z reči jeho vynímame nasledujúce:

Tak vidím, že netreba nám prekrucovať veci, každý je na čistom, že návrh tento mal by byť namierený proti prisťahovaniu židov z Galície a z Rumunska. V Uhorsku jesto židov pomerne ku ostatnému obyvateľstvu 4.9 procentov, to jest 831.162 duší. (Štefan Rakovszky: Viac!) Pozrime sa teraz na jednotlivé okolia krajiny a skúmame, ako sú rozdelené pozemky medzi obyvateľstvom židovským a nežidovským. Na istých stranách majú židáci väčšinu pozemkov už vo svojich rukách. A to sú skoro všetko privandrovaní židáci. Lebo pozrime sa na výkazy spočítania ľudu roku 1869. do roku 1900. Tu vidíme, že v Uhorsku zväčšil sa počet katolíkov o 30.9 procentov, grécko-katolíci o 15.7, gréci nesjednotení o 5.8, luteráni o 14.1, kalvíni o 19.5, unitári o 25.1 procentov, ale židia rozmnožili sa až o 52.4 procentov. (J. Rosenberg: To je možné!) To je možné? Áno, ale len tak, že k nám došlo behom posledných čias nesmierne množstvo otrhaných židov z Haliče a z Rumunska.

Zkúmal som aj to, jako sú rozdelené majetky pozemkové medzi židmi a nežidmi. Tak na pravom brehu rieky Tisy je pomer tento: Židia ako majitelia pozemkov majú v rukách 5.3 procentov gruntov, ako ale árendátori majú v rukách až 68.3 procentov arendovaných gruntov. A počet židov oproti nežidovskému obyvateľstvu činí len 7.9 procentov. (Pavel Mandel: Tito nie sú dovandrovaní! G. Ugron: Ale nedávno dovandrovali aj títo!) Vezmime stolicu békešskú, biharskú, hajdússku, marmarošskú, sabolčskú, satmársku, siládsku a ugočskú. Tu majú židáci 8.6

procentov z pozemkového majetku, z arendovaných ale gruntov 57.3 procentov. A počet židov tvorí tu len 7.5 procentovú čiastku nežidovského obyvateľstva!

A nesmieme zabudnúť, že z počtu židov týchto musíme odrátať všetkých mladých chalanov židovských, a taktiež ženy-židovky, ako aj všetkých židov po mestách sa zdržujúcich a kupčiacich, lebo týchto do gruntov není nič. Tedy vlastne veľmi málo je tých židov, ktorí vládnu pozemkami, a predsa badáme, že okolo rieky Tisy všetkých majetkov pozemkových skoro úplná polovica nachádza sa už v rukách tých niekoľkých židov. Jestli je tedy pravda, že pozemok dáva silu, a že čia je zem, toho je aj krajina celá: nuž ja tedy tvrdím, že musíme sa brániť, musíme brániť náš ľud slabší oproti mocnejšiemu. Ale tvrdím i to, že zákonodarstvo naše nepokračuje dosť prísne proti úžerníkom. Ani vláda nevystupuje vážne oproti všelijakým peňažným bankám, veď vidíme, že jedno za druhým prepádajú špárkassy a banky a uvádzajú tak na vnivoč celé veľké okolia, a vláda nevie tu obrániť uškodených chudobných ľudí. I ku mne dochodia mnohí, ponosujúc sa, že v tej alebo onej sporiteľni falošne prepadnutej utratili celý majetok svoj. Ale vláda jako proti haličským židom nerobí nič, tak podobne nestará sa ani o to, jako sa to gazduje s ľudskými peniazmi v niektorých sporiteľniach a peňažných ústavoch. — Mikuláš Zboray na konci svojej reči osvedčuje, že návrh zákona neprijíma.

Na reč jeho odpovedal ministerpredseda Széll, a vymlúval sa, bránil svoj návrh zákona, ako vedel; ovšem, usiloval sa pritom líškať židom. Však predsa pri podrobnom pojednávaní návrhu, ako sme už spomenuli, prijal mnohé zmeny, ktoré boli podali naši: Buzáth a Simonyi-Semadam.

Konvencia na cukor.

O shode na cukrové dôrobky rokovalo sa v snemovni. Dorábanie cukrovej repy patrí dnes už medzi tie najvýznamnejšie odvetia poľnohospodárstva. To je preto, lebo potreba na cukor je kamďiaľ väčšia, bo už aj v najchudobnejších rodinách pravidelne upotrebuje cukor. Taká krajina tedy, ktorej pôda súca je na dorábanie repy cukrovej, má potom z takého dorábania veľký ošoh. A takáto krajina je aj Uhorsko natoľko, že tu u nás dorábaná repa a z nej zhotovený cukor není sme vstave sami minúť. A tak fabrikanti cukru museli svoj cukor do cudzozemska vyvážať, lenže v cudzozemsku nemohli ten cukor tak zpeňažiť, ako na príklad doma, bo to vyvážanie spojené je s veľkými trovami, mýtami atď! Aby tedy fabrikanti cukru a dorábatelia repy cukrovej neboli donútení obmedziť sa len na skromnejšie dorábanie, preto vláda šla na pomoc fabrikantom tak, že im dávala prémium, čili odmenu za každý do cudzozemska lífovaný m. cent cukru. Takéto tedy prémia, dávané fabrikantom vládou, činily každoročne viacej millionov korún.

Cukru z Rakúsko-Uhorska vyvážalo sa medziiným hodne mnoho aj do Anglicka. Ale Anglia rozmyslela si vec minulého roku a začala robiť prekážky takému dovážanému prémiovému cukru, a chce napozatým len taký cukor prijať na svoje územie, ktorý je nie prémiovovaný. Dotyčne tohoto dohodlo sa Anglicko aj s Belgickom, potom s Francúzskom, a tak nepozostávalo iné krajine našej, ako zrieť sa tiež vyvážania prémiovovaného cukru.

O tomto tedy bola reč na sneme. S ľudovej strany *Gejza Szüllő* povedal obsirnejšiu reč, v ktorej osvedčuje v mene strany, že s tou convenciou, čili shodou vlády našej so západnými vládami dotyčne vyvážania cukru súhlasí. Súhlasí preto, lebo v tejto otázke sme my donútení privoliť na také poriadky, ako si to ostatné vlády už prijaly, a súhlasí aj preto, lebo následkom tej shody zastavia sa aspoň tie prémia dávane fabrikantom z peňazí chudobným ľuďom naskladaných. Ale rozhodne zazlieva finančným ministrom, že neznižil potravnú daň od cukru, lebo keď prémia na vývoz cukru prestanú, tedy bude sa museť viacej cukru stroviť tu doma, na to ale len tak môžeme bezpečne rátať, jestli zníži sa daň cukrová. Pri menšej dani a pri väčšom odpredaji cukru tu doma predsa mala by štátna pokladnica toľký, ba aj väčší dôchodok z cukru, ako mala dosiaľ.

Ja nevidím žiadneho takého ustanovenia v tejto shode, aby sa napomáhal väčší odbyt cukru, a tak aby predišli sme všetkému zbytočnému dorábaniu repy cukrovej; preto ani neskladám veľkú nádej v tej shode, ale ohľadom na pomery, ktoré nás takrečeno nútia, prijímam návrh zákona o konvencii cukrovej.

Dr. Alexander Ernst.

Hovoril k otázke, ako obyčajne, znalecky, dalo sa badať, že zaoberal sa s touto vecou odborne.

Predovšetkým vytýka vláde, že nepredostrela snemovníe zápisnice, ktoré pisaly sa na medzinárodnej konferencii, držanej v Brüsselu v záležitosti shody dotyčne vyvážania prémiového cukru. Dokazuje, že všetkého cukru, ktorý dorobí sa na svete, väčšia polovica sa predsa bude vyvážať s prémieumom, lebo mnohé mocnárstva, ako na pr. Rusko a kolonie indické, neprijaly, alebo sotva prijmu takúto shodu. Naša vláda mala tedy nástožiť na to, aby Anglia zaviazala sa jednakou mierou merať, to jest jednak ťažké podmienky klásť všetkému, odkiaľkoľvek dochádzajúcejmu dovozu cukru.

Dalej spomneme tú okolnosť, ako rapídne (rýchle) vzrastá dorábanie cukru vo všetkých krajinách, zvlášte v Taliansku a v Spojených Štátoch (Amerika). Volakedysi cukor náš vyvážal sa zväčša do Ameriky, teraz vidíme, že 88 procentov potrebného pre seba cukru dorobia si už sami. K tomu prichádza ešte i to, že krome repového cukru upotrebuju Spojené Štáty veľkú zásobu trsfového cukru. Darma hovorí sa v návrhu vládnom, že nemáme sa čo obávať konkurencie trsfového cukru. Lebo spravme si len toto porovnanie: V Austrii a u nás pokročilo dorábanie repy cukrovej o 17 procentov; v Spojených Štátoch a v Portoriko ale pokročilo dorábanie trsfového cukru až o 125 procentov a v Kube o 159 procentov. Vezmime teraz všesvetový dôrobok repového cukru; tu vidíme, že vzrast čini behom 3 rokov s 5,374.000 tonni na 6,674.000 tonny; to jest vzrast čini 21 procentov. Trsfový cukor ale vzrástol s 2,924.000 tonni na 3,972.000 tonny, to jest o 35 procentov. Aj to musíme do ohľadu vziať, že pravdepodobne stane sa tak, že repovému cukru odnímu prémia, ale dajú ich zas trsfovému cukru. S týmito dátami dokazoval pán Ernst vláde, že na vývoz nášho cukru nebudeme môcť odteraz príliš rátať, a vláda predsa nepostarala sa pri pojednávaniach medzinárodných, aby ratovala aspoň len zčiasťky záujmy nášho vývozu cukrového.

Napokon vytýkal vláde, že príliš šetrila a šetrí záujmy fabrikantov a fabrikantských spolkov. Dokazuje, že takéto spolky fabrikantské sú ohromnou zkazou pre malý priemysel, pre ľud robotný a vôbec pre celé spoločenstvo, lebo keď raz takí fabrikanti ushovoria sa medzi sebou, potom kupuju surový materiál ako chcú, predávajúc fa-

brické výrobky za takú cenu ako chcú, platia robotníkov ako sa im pači, a vláda nadto všetko ešte ich podporuje veľkými peniazmi. Preto osvedčuje, že návrh o tej shode prijíma síce, lebo sme tu proti iným krajinám nemožní, ale vyslovuje zároveň aj svoju nedôveru oproti vláde.

«Posol Svätého Antona» prekážaný.

Keď rozposlal som vám prvé číslo môjho «Posla Sv. Antona», nechcel som sveriť verejnosti tie príčiny, ktoré ma takrečeno donútily k takému kroku. Nechcel som to preto, lebo cítil som vnútorný žiaľ nad tým hanobným počínaním, ktoré si p. Aladár Buday, majiteľ a vydavateľ «Listov Sv. Antona» pod pláštom tak svätej veci, ako je účta k veľkému Svätému, dovoľuje.

Teraz však sám pán Buday donútil ma, aby nemlčal som viacej o tých príčinách.

Pán Buday zadal proti mne žalobu u budapeštianskeho mešťanostu, že nečestnou konkurenciou chcem znivočiť jeho mesačník. Referent na mestskom dome, pán Edvard Edes na moje dopytovanie povedal mi toľko, že musel uviesť proti mne vyšetrovanie a nariadiť poštovnému úradu, by mne žiadne zásielky z pošty nevydávali, lebo že Buday mnohé a veľké zadal proti mne žaloby.

Ponevác tedy za čas zadržali mi všetko na pošte, rozumie sa, že nútený som bol s nemalými trovami vyhľadávať svoju pravdu, ale pán Buday docielil predsa toľko, že narobil mi trov, práce, neprijemností a aj to, že prípadne nebudem vstave na čas rozposlať druhé číslo môjho «Posla». Na toto rátajúc, ponúkol sa mi, že odkúpi predplatiteľov nového «Posla» odo mňa a budeme mať pokoj.

Kto je to tedy ten Buday, a prečo musel som založiť môjho «Posla»?

Buday bol pisár kedysi v kancelárii ľudovej, neskoršie živil sa v klástore františkánskom, a tu stal sa «katolíckym spisovateľom», a jako taký redigoval, poľahne vydával medzi iným mesačníky: «Páduai Szt. Antal Lapja», «S. Antonius Blätter» a od dvoch rokov aj mnou redigované «Listy Sv. Antona».

Minulého augusta bol písal «Hlas Ludu» o Budaym, že novinám našim dochodá ace milodary obrátil si k zariadeniu novej tlačiarne jeho. Ponevác tie milodary len Buday, akožto vydavateľ, dostával z pošty, ja pýtal som sa ho, čo je vo veci, kam dáva, a prečo nevykazuje kam dáva tie milodary? Odvetil, že dáva ich tunajším Františkánom. Teraz ale na konci novembra mal spolok svätého Vincenta zasadenie, a tu p. barón Barkóczi, predseda spolku udal, že v maďarských Budayho novinách uverejnené sú dve uspokojenky (kvitancie) od spolku, znejúce obe o summe vyše 200 korún — tieto ale kvitancie že sú nepravé, bo spolok dal síce Budaymu dve kvitancie, ale tieto sluly len o nepatrných summách. Iným slovom, že Buday dal po dvaráz menšiu summu milodarov spolku, v novinách ale uverejnil asi o 200 korún väčšie kvitancie. Ku preskúmaniu tejto veci vyslala sa z tohto shromaždenia dvojčlenová kommissia k pánu Budaymu.

Toto sdelil mi pán Karol Huszár, redaktor «Népartu» ktorý bol na tej porade prítomný.

(Ponevác nielo teraz viacej miesta v «Kresťane», tu len toľko podotknem, že dľa osvedčenia pána referenta Edesa, Buday udal proti mne, že som písal v 1. čísle «Posla» o zaniknutí «Listov» jeho, na miesto ktorých nastal «Posol». Všetci viete, že je to nepravda. Nuž o to prosím tých, ktorí sa na «Posla» predplatili, by ráčili na karte upovedomiť ma o tom, ale nech adressuju takto: Edvard Sándorfi, Budapest, VIII. Tavaszmező-u. 19. — (Pokračovanie budúce).

Radostný oznam a prosba k ctiteľom levočskej Matky Božej.

Za šťastný sa pokladal národ židovský za časov mocného kráľa Asvera, keď tento Esteru, jednu z chudobných dcér jeho pre jej krásu povýšil na trón kráľovský, kde ona smelým svojim zakročením a svojou prímluvou zachránila ľud svoj od istej záhuby. O mnoho šťastnejší sme my od toho času, čo najvyšší Boh nebies Mariu, jednu z chudobných dcér našich, sestru našu nielen na kráľovský svoj trón povýšil, ale ju sebe za Matku vyvolil, z nej sa narodíť chce. Je to hodnosť prevyšujúca všetky hodnosti, ktoré sa len myslieť dajú, nielen pre Mariu, ale aj pre nás; lebo keď sa Maria stala Matkou Boha, stala sa aj nebeskou Matkou našou, a my skrze ňu stali sme sa národom vyvoleným a šťastným.

Kráľovna Ester zachránila ľud svoj od časnej záhuby, od večnej ho ale zachrániť nemohla. Maria ale chráni nás, jako dieťky svoje, pred záhubou večnou a pomáha nám v potrebách časných a to nielen vtedy, keď sa k nej utiekame, ale i keď ju za jej dobrodenia hriechami obrážame. Ona, aby bližným svojim v potrebe pomohla, v Kane Galilejskej, Syna svojho k zázraku naklonila, až dosavád je tá, ktorú Cirkev naša «Uzdravenie nemocných, útočisko hriešniko, potešenie zarmútených a pomocník kresťanov» nazýva.

Aby nám ona viac milosti udelila a radosti spôsobila mohla, vyvolila sebe k tomu miesta zvláštne, od hluku sveta vzdialené na krásnych vrchoch a údoliach našich, aby takto uprostred nás stále prebývala, biedy a trápenia naše videla a nám pomáhala. Na týchto miestach svojich ona ctiteľom svojim mnoho radostných dní spôsobila a mnohé materské i zázračné dobrodenia udelila. Preto ju jej ctitelia tu zvláštne uctievať, k nej vo veľkých zástupoch putujú, a tieto sväté miesta, čo drahé poklady svoje, ozdobujú a zveľebujú. Len spanilá Hora naša levočská tým, čím sú iné pútnické miesta ozdobené, honosí sa nemôže, lebo na iných miestach pútnických sú vystavené krásne chrámy, zatiaľ Hora levočská má len malý kostol s jedným zvončekom a drevenou povalou. Že nábožní predkovia naši premilej Matke svojej levočskej slušný chrám nepostavili, tomu mohli byť na príčine aj tie smutné časy, ktoré ich a sväté miesto toto znepokojovaly, a tiež aj príkrosť a vysokosť tejto Hory, na ktorej chrám postavil je vec veľmi ťažká.

V mene Božom, v mene a s pomocou tejto predivnej Matky a na poradu veľk. pána opáta-farára levočského pred sedem rokami my pútnici tejto svätej Hory sme sa odhodlali k tomu, čo sme uviedli sbierku, z ktorej by sa na tejto Hore chrám Boží postaviť mohol, pokiaľ miesto toto žiadneho majetku nemá. Uvedenie tejto sbierky učinilo dobrý dojem a radosť tým, ktorí sebe žiadajú chrámu tohoto sa dožiť. Mnohí z nich obetovali ku tomu cieľu ihneď svoje hojné milodary. V niektorých obciach obyvatelia, aby sa im viac sossbieralo, učinili medzi sebou smluvu, dľa ktorej každý z nich do istého času jeden zlatý složil, a tak na tento ľahký a bohumilý

spôsob sišla sa im dohromady pekná summa na tento chrám.

Istý muž v jednom meste mal dom, ktorý pre isté príčiny na skoro predať bol nútený. Keď mu zaň tak málo dávali, že mu v ňom aj jeho v Amerike ťažko zarobené peniaze na ztratu išly, obrátil sa s prosbou ku Panne Marii levočskej a učinil sľub, že keď mu ona nalezne kupca, všetko čo vyše istej summy zaň obdrží, bude obetovať jej chrámu. Táto jeho prosba a sľub neboly daromné, lebo o krátky čas prišla kupkyňa, ktorá mu vyše označenej summy dala 300 korún, ktoré on dľa sľubu svojho chrámu tomuto obetoval.

Iný muž po vyzdravení z ťažkej nemoce, v ktorej sa k Matke levočskej utiekal, a svoje uzdravenie jej pripísoval, dľa sľubu svojho obetoval na chrám tento 40 korún.

Istá žena minulý rok keď zomierala, a videla že všetko na tomto svete zanechať musí, nežiadala sebe z tohto sveta odísť bez toho, žeby na chrám tento almužnu nebola udelila; i prosila svojho manžela, aby z jej čiastky na chrám tento obetoval 100 korún. Keď nábožný manžel tieto slová umierajúcej svojej manželky počul, aby rovnaký podiel s manželkou svojou od Matky Božej obdržal, a v jej svätom srdci jednako zapísaný bol, aj on obetoval 100 korún.

Podobných krásnych príkladov je i viac, ktoré sú dôkazmy úcty a lásky k tejto predivnej Matke, i toho, že sama ona to žiada, aby jej na tejto Hore chrám postavený bol.

K potešeniu nám slúži aj to, že mnohí naši krajanovia sú aj tak ďaleko za merom od Matky levočskej vzdialení na ňu nezabudli, ale mnohí z nich hojnejšie milodary na tento jej chrám poslali. Ale musíme sa aj ponosovať, že sú ešte mnohé domy, z ktorých až dosavád na chrám tento nebolo obetované nič alebo len veľmi málo, dôkazom toho je to, že sa za pol ôsma roka, čo je táto sbierka uvedená po celom Hornoukorsku a v Amerike sossbieralo len 30 tisíc korún. Je to oproti veľkej summe, jaká je tu potrebná, len maličkosť. Ale veľk. pán farár levočský ráčil sa odhodlať chrám tento s pomocou Božskou začať stavať, ufajúc, že keď sa dielo začne, Boh a svätá Matka Jeho vzbudí dobrodinco, ktorí toto sväté dielo podporovať budú. Plán nového kostola je už hotový, a tak tedy toho roku dňa 2. júle očakáva pútnikov radostná slávnosť, pri ktorej sa má položiť tohoto kostola základný kameň. Bude to slávnosť pre nás — keď sa jej dožijeme — zaiste radostná, ku ktorej sa strojme a ju túžobne očakávajme.

Preto sa zase obraciame ku všetkým, jak k duchovným tak ku svetským, blízkym a ďaleko vzdialeným ctiteľom tejto zázračnej Matky, a v jej svätom mene ponížene prosíme, otvorte štedré ruky vaše teraz, keď sa už tento chrám stavať začína, aby sa s pomocou Božskou aj v jeho savaní pokračovať mohlo. Aby, keď sa svetské a nádherné paláce tak rýchlo stavajú, tento svätý palác nebeskej kráľovny našej nestaval sa dlhé roky, alebo — Bože uchovaj — aby sa pre nedostatok peňazí v jeho

stavení nemuselo prestať. To by nám neslúžilo ku cti, ale k haňbe, ktorí sebe za česť to pokladajú máme, že táto veľiká Kráľovna nás k tomu zvolila, aby sme jej na tejto Hore chrám postavili. Kto máš hojne, obetuj hojne, a kto máš menej, usiluj sa do budúcej slávnosti aspoň 2 koruny udeliť. Predstavení obcí a ružencových braterstiev uveďte sbierku, nech nebude domu, z ktorého by na tento kostol almužná udelená nebola. A píšete o tom aj našim do Ameriky. Mnoho dobrého sme od Matky Božej obdržali a mnoho sme jej podľžni. Na jej pomoc sme vždy a aj teraz v týchto smutných časoch, utisnutí. Keď ona nás zastane, nikto nám nebude môcť uškodiť. Len k nášmu dobrému ona na tejto Hore trón svoj postavila; preto za lásku odplaťme jej láskou. Netrpme už ďalej, aby ona, veľiká dobroditeľkyňa a kráľovna naša na tak chatrný kostolík bola utisnutá. Závisí to len od nás, či jej chceme slušný chrám postaviť. Mnoho ľudí mnoho môže vykonať. Keď každý katolícky dom pred seba si vezme, že do budúcej slávnosti najmenej jeden zlatý složí, a každý pútnik jeden zlatý so sebou prinesie, tak sa potrebná summa složí odrazu, a nikomu to nepadne ťažko. Vtedy o krátky čas to uvidíme, po čom tak veľmi túžime. Daj to, ó Ty veľiká Kráľovno, Maria levočská.

Milodary na chrám tento majú sa posielajú na farský úrad levočský, na adresu: Volkomožný pán Celestin Kompanyik, opát-farár. Levoča (Löcse). S.

BESEDNICA.

Cti otca svojho i matku svoju.

(Dokončenie.)

Zakiaľ sa tieto veci doma dialy, za ten čas Janko hlavu lámal, čo má počať. Konečne uzniesol sa na tom, že pojde domov, a bude hľadať spôsob, ako by mohol pomôcť starým rodičom.

Práve pri obede sedela celá rodina, keď Janko nečakane domov prišiel. Pri izbenných dverách postál trochu. Vnútri starý otec této slová prehovoril: Prislúbil si bol, že nikdy nezradíš Jankovi, a hľa, zrušil si slovo. Uvidíš, to zlé následky bude mať. Ale ty nikdy nepovšímaš slov mojich. Teraz, keď ja vytrvil som sa docela, ty si mal naňho vynakladať, alebo aspoň nemal si zradiť tajomstvo. Mne chlieb, ktorý mi dávaš nie je horký, hoc viem, že nerád ho dáš, ale horký mi bude, jestli ten chlapec vyvede dačo hlúpeho.

— To len nežiadate odo mňa aby modlu učinil z neho, aby klaňal sa mu, zabručal mladý Kyjak surovo. Jedzte, inej roboty nemáte. Do mojich vecí nemáte sa čo miešať.

V tom vkročil Janko do chyže. Počul rozhovor.

— Starý otec majú právo od vás žiadať, aby ste ich ctili, hovoril popúdeno otcovi.

Hrobové ticho nastalo v izbe. Mladší Kyjak skočil hore. Zaporil sa, a srdce jeho nespokojne bilo. Ženy vykrikli od prekvapenia. Starý otec s radostným úsmevom pospiechal k nečakanému hostovi.

— Čo ťa dovedlo sem Janko môj, pýtal sa dobrotivý starik.

Aj stará mati pripojila sa k nemu, a láskave pohľadkala vnuka. Otec ale týmito slovami oboril sa naňho:

— Neuč otea statočnosti! Môžeš rád byť, že som ťa vychoval, ináč ale nemáš nič do mňa. Alebo to si myslíš, že keď ťa starý otec popánil, že rozkazovať mi môžeš?

— Nie otče, jedine to žiadam, že z tej vďaky, s ktorou za desať rokov obsypal som vás tak hojne, by ste prepustili máličko tomu, ktorý ju vlastne zaslúžil, — odpovedal Janko horkým tónom, pričom ukázal na starého otca. — Nebudem vám výčitky robiť, len to hoverím, nech každý koná povinnosť svoju. Ja usilovať sa budem vynahradiť starému otcovi všetko, čo na mňa vynaložil, to isté robte aj vy. Nermúfte dni života jejich. Lásku a vďaku zasluhujú, ale žiaľ a surovosť.

Této slová rozhorčily mladého Kyjaka. Bol by sa vrhol na syna, keby v tom okamihu nebol vkročil p. farár.

Pochválen Pán Ježiš Kristus. Počul som, že ste domov prišli. V mene pána grófa nášho som prišiel. Poďte k nemu, čaká vás, prehovorik k Jankovi.

Zaraz vybrali sa oba. Rodina ale pohromade zostala v najväčšej tichosti. Každý na to myslel, čo mieni gróf s Jankom.

Gróf vo veľkej sieni prijal mladíka. Sieň tak bola zariadená, ako to u maliara býva. To natoľko prekvapilo Janka, že prehovoril:

— Ani som nevedel, že osvietený pane tiež vedia malovať.

— Priateľu môj — odpovedal gróf s úsmevom, ja neviem malovať, ale vás som chcel prekvapiť s týmto zariadením.

— Mňa? Oh, osviecený pane nie som hoden tohoto vyznačenia!

— Dobre, dobre. Nebudem sa s vami dohadzovať. Túto sieň k vôli vám dal som zariadiť. Obzrite ju, či budete môcť v nej dlhší čas pracovať.

— Áno. Všetko je tu, čo maliar potrebuje.

— Teda poviem vám voľačo. Jestli ste spokojný s touto miestnosťou, budete malovať v nej jeden obraz s ktorým okrášliť chcem hlavný oltár nášho kostola. Vy ho budete malovať. Chytíte sa nato?

— Veľmi ma dojala láskavosť vaša, osvietený pane, ale myslím, že nebudem vedieť taký obraz namalovať, aký si vy žiadate.

— To nechajte na mňa. Ja dobre viem, k čomu ste schopný. Namalujete obraz, aký len viete. Tu budete bývať. Všetko vám dám, čo len potrebujete. Za obraz dostanete päť tisíc zlatých. Prijmete podmienku?

— Pane gróf, a jestli nebude vám po vôli ten obraz?

— Nechajte to na mňa. Keď obraz hotový bude, dám ho oceniť, a o koľko menej bude stáť, tolko stiahnem vám s 5 tisíc zlatých.

— Prijmem podmienku, odpovedal Janko radostne.

— Pokonali sme sa, pokračoval gróf. Vopred tolko peňazí dám vám, koľko len potrebujete, jedine to žiadam, aby o vašej práci nik nevedel. Postarám sa sám, aby ani sluhovia nič nevyzradili. Chcem prekvapenie spraviť občanom.

Janko teda dal sa do roboty, a pracoval usilovne s celou vedou a oduševnosťou. Ale aj bolo poznať, že všetky city srdca svojeho na obraze tom oživoval. Janko cez celý čas u grófa býval, ale večierkom navštívil rodičov. Nevedeli o jeho práci. Mysleli, že zahála u grófa, prečo neraz domrzál ho otec. Ba aj starého otca trápila tá myšlienka, že on podkopával šťastie Jankovo. Tento ich potešoval, ale tajnosť nezradil.

Konečne dokončil obraz. Odniesli ho do kostola, aby ho posvätili. Gróf veľkú slávnosť zriadil, na ktorú povolal značných hostí. Po kostolnej slávnosti hostina mala byť u grófa, na ktorej aj maliar bude prítomný. Aj Jankova rodina dostala pozvanie k obedu. Bolo tam chystania! Nikdy neboli na pánskom obedu. Bože môj, ako len obstoja medzi takými pánmi? Komu to len prišlo na rozum? Koľko haňby získajú... Ale vyhnúť tomu nemohli. Na grófovom kočiari viezli sa do palácu, a pri stole, u boku grófa sedeli.

Medzi jedením vstal gróf, a pohár dvihal na zdravie Janka Kyjaka, maliara, ktorý ten utešený obraz maľoval, ktorý dnes posviacali.

Len teraz vyšlo na javo tajomstvo. Veľké bolo prekvapenie. Pán farár jednostajne obdivoval Jankovho otca, čo sa asi robí s ním. S tým veru veľká zmena sa stala. Radosť a hrdosť naplnila srdce jeho, že syn tak utešený obraz vymaloval, prečo vychvalujú ho všetci prítomní páni a najväčšiu úctu preukazujú oproti nemu. Lenže radosť táto netrvala dlho. Zničeným cítil sa byť na to povedomie, že syn jeho nemá príčinu, aby oproti nemu vďaku cítil, pretože k výučbe jeho ani len s halierom neprispel. Janko teda nič mu nemá čo dakovať. To jedine starého otca zásluha. A toho neboráka jak veľmi obrazil. Jak neludský choval sa oproti nemu? Svedomie len teraz pobúrilo sa v ňom. Žiaľ ho dojal, a bolo mu do plaču. Oh, ako by mu odlahlo na srdci, keby o samote mohol byť! Do vôle by sa vyplakal. Oh, jak by sa vrhol pred otca, ruky mu líbal, len aby mu odpustil! Sľúb, mocný sľúb spravil, že chyby napravi. Vďaku a

lásku bude chovať jak oproti otcovi, tak i oproti synovi svojmu.

Pán farár dobre spozoroval, čo sa robí v srdci Štefana Kyjaka. Videl a cítil, že neludský otec premenil sa docela. Preto, keď gróf skončil reč, vstal hore, a této slová prehovoril: Osvietený Pane! Prosim, ráčte dovoliť, aby pohár zdvihol a na zdravie pripil tu prítomného Štefana Kyjaka, akožto otca nášho milého maliara. Nech ho Boh živý, že tak zdarného syna vychoval.

Hostia vzali poháre, a chceli štrngnúť so Štefanom, ten ale vstal hore a s plačom hovoril: Veľadôstojný pane, prosím ponížene, ja nie som hoden žiadnej chváli, ba naopak, pokáral by ste mali prísne, lebo zhrešil som oproti synovi, a nevďačníkom bol som oproti otcovi môjmu. Uznám viny moje, a lutujem ich zo srdca. Syna môjho starý otec dali vyučiť, a strovíli naňho celý majetok, a teraz keď prinútený boli utiahnuť sa u mňa, ani toho chleba som im nedoprial.

Nato pán farár to mu pošepkal: chlap ste Štefan gazdá. Obrátili ste sa, Boh nech vás udrží až do smrti na novej ceste,

Len po týchto slovách nasledovalo ozajstné pripitné.

Už len tolko mám povedať, že Janko dostal od grófa päť tisíc zlatých, šiel do cudzozemska, učil sa ďalej a chýrnym maliarom sa stal.

Kúpiť chcel pre starého otca dom a majetok, aby mu vynáhradu dal za trovy; to ale otec jeho nedovolil. To mu povedal: Synu, schovaj peniaze pre seba, o starých ja sa budem starať. Sľúbil som, že lásku a vďaku budem chovať oproti nim, a sľúb zadržím. Teraz už viem čo znamenajú slová Boha Všemohúceho: cti otca svojho, a matku...

Poslovenčil: *Andrej Hladký.*

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenu adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany pofahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novin.

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku **Géza-utca 2. (svoj dom)**. Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z tohto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-tové požičky bez všetkého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dájú vysvetlenie.

Svätá Rodina.

CHÝRNIK.

Srbský kráľovský pár v Krušedoli. Z Belehradu oznamujú: Srbský kráľ Alexander uzavrel, že 11. februára, vo výročný deň smrti kráľa Milana i so svojou manželkou kráľovnou Dragou navštívi v Krušedoli (Sriemsko) hrob svojho otca Milana.

Sobáš arcikňažny Alžbety Amálie s kniežaťom Alojsom Liechtensteinom, ako z Viedne oznamujú, bude 22. februára vo farskom chráme Hofburgu. Renunciácia bude 20. februára.

Pápež proti sňatkom medzi príbuznými. Z Mnichova sdeľujú: Pápež oznámil panujúcim rodinám v Europe, že viacej nepovolí žiadnu dišpensáciu, oprávňujúcu k sňatku medzi príbuznými. Pápež radí vláďarom, aby deti vstupovali do stavu manželského s princí a princesnami, ktorí nie sú z kráľovskej krve a vyhnuly takto intelektuálnej a fyzickej degenerácii, ktorá býva následkom takýchto sňatkov.

Pozustalosť kardinála Schlaucha. Z Veľkého Váradu oznamujú: Pod predsedníctvom ministerského komisára Júliusa Tosta už previedli do poriadku pozustalosť kardinála Vavrinca Schlaucha. Z dlhého vyšetrovania vysvitlo, že nebohý arcikňaz bol znamenitým gazdom, pretože biskupské beneficium našli v tom najväčšom poriadku. Dedičom zostalo sa osemdesiat tisíc korún.

Pravota pre čarodejníctvo. Darmo vyhlásil pred 800 rokmi kráľ Koloman, že bosoriek, čarodejníkov nieto, poverčivý ľud ešte vždy verí, že človek človekovi môže «porobiť». V Pakši v tejto veci povstala aj pravota, ktorú tieto dni pojednával tamojší okresný súd. Mäsiarsky majster Štefan Salaj zažaloval svojho svokra Ondreja Schukkerta, ktorý o ňom rozširoval, že mu Salaj porobil. Schukkert sa priznal, že skutočne vyprával takéto veci o Salajovi a neustupne dokazoval, že mu Salaj vskutku porobil a že jemu môže vraj ďakovať, že už viac rokov je nemocný. O tom je vraj natoľko presvedčený, že zať vyhnal zo svojho domu a svoju dcéru odviezol od neho. «Je to veľký bosorák» ukazoval Schukkert na svojho zaťu «aj onehdy prišiel ku mne v podobe čierneho psa, ale keď som ho napadol, za okamih obrátil sa v nič.» Potáral ešte viac podobných darebníc, ba hotový bol aj odprisahať (!), že Salaj je čarodejníkom. Pravota pravda skončila sa tým, že poverčivého človeka odsúdili pre utrhanie na cti.

Potrestané klebetnice. V Mnichove v jednom predmestí prišli tieto dni za tuhého mrazu ku studni dve susedky, ktoré natočiac si vody, daly sa klebetiť. Pol hodinka prešla im až milo, keď však konečne s klebetami boly hotové, zbadaly, že papuče im tak pevne primrzly, že si musely z nich nohy vytiahnuť a len tak v punčochách utekať domov.

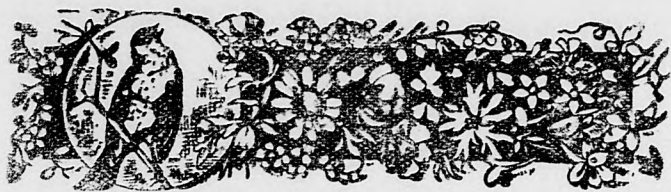
Nešťastie v jednej belgickej uhelnej bani. Z Liège oznamujú: V jednej uhelnej bani následkom nenadáleho pristavenia sa koša, v ktorom sa spúšťajú do šachty, viac robotníkov srútilo sa do hlbiny. Posavád vytiahli z bane dvoch mrtvých a viac ranených.

Zatknutý správca. Budapešianska polícia na oznámenie dorábatela hudobných strojov Armina Sternberga zatkla 29ročného správcu vydavateľstva politického denníka «Független Magyarország», Armanda Erdöša, a síce pre klamstvo. Erdös od menovaného fabrikanta hudobných nástrojov vzal si totiž do prenájmu jeden klavír, hodný 1500 korún, jedny husle hodné 400 korún a jedno harmonium hodné 800 korún, za užívanie ktorých mal platiť mesačne 20 korún. Erdös si však hudobné nástroje nie preto požičal, aby si na nich vyhrával, lež aby ich založil a tak prišiel ku grošu. Záložné cedule dal jednému agentovi, aby ich predal, tento ich náhodou ponúkal na predaj aj Arminovi Sternbergovi, ktorý takto prišiel na klamstvo. Sternberg správcu hneď oznámil, na čo ho polícia zatla. Proti Erdösovi prišlo na políciu ešte aj viac oznámení pre krádež a klamstvo. Vyšetrovanie je v behu.

Nešťastie pri poľovačke. Na poľovačke na panstve grófa Gejzu Andrassyho v Segsárde daktorý z panských streľcov strelil nadpolesnému Schmidtovi do tváre. Nešťastný polesný bojuje so smrťou, ale jestli by sa i vyliečil, o zrak už prišiel.

***

Šťastným sa môže považovať ten človek už na tomto svete, za život, ktorého sa toľkí ľudia modlia, ako za lekárnika Felleru v Stubici pre jeho podivný Elsa-Fluid. Dňa 24. marca r. 1902. píše Michal Rajtik z Vistuku o. p. Báhony (prešporská st.) lekárnikovi Fellerovi nasledovný list: «Pochvalen Pán Ježiš Kristus! Z hĺbokosti srdca nášho ďakujeme Vám všetci za váš požehnanie poskytujúci Elsa-Fluid. Keby sa kto chcel presvedčiť o skutočnosti, nech sa ma opýta a ja milerád dosvedčím každému, že 1. Maria Čajkovič Jaková od bôľov už nevidela, o 3 dni ju Fellerov Elsa-Fluid úplne vyliečil; — 2. Jozef Moravčík od bolenia zubov temer zblaznel. Niekoľko kvapiek Fellerovho Elsa-Fluidu ho uzdravily; — 3. Peško Katarina Macajová mála zkaženú krv a myslela, že už musí zomrieť: Fellerov Elsa-Fluid a Fellerové Elsa-pilulky ju behom 4 dní úplne vyliečily; — 4. Tomáš Chorvát strašne trpel na žalúdočnú kŕče: 1 flaška Elsa-Fluidu mu pomohla; — 5. Tereza Križan už od rokov nemohla nohy pohybovať, 3 flašky Elsa-Fluidu tak ju vyliečily, že teraz už chodiť môže; — 6. Čajkovič Maria Pavlová už nemohla ruky pohybovať, Fellerovmu Elsa-Fluidu má čo ďakovať, že je teraz už úplne zdravá a že zase robiť môže; — 7. Michal Ján od rokov trpel na prsné bôle a na pokazený žalúdok, Fellerov Elsa-Fluid ho ochránil; — 8. Ja, Michal Rajtik sám som bol už od rokov fažko chorý, nemal som žiadny apetit a vždy som ležal; odkedy užívam Fellerov Elsa-Fluid, som zdravý ako chren. 12 flašiek Elsa-Fluidu za 5 korún rozosiela franko Eugen V. Feller, lekárnik v Stubici, kostolna-ulica č. 18. (Horvatsko, záhrebská stolica.)

DOPISY.

Chynorany, 13. januára.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážený Pán Redaktor!

Ráďte byť tak láskavy, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Kreštane» uverejniť.

Jako po celom okrese, tak aj v našej obci veľký ziaľ a zármutok zapríčinila nám smrť nášho milovaného ablegáta dr. Majora. Mnoho dobrého nám urobil nielen skrze to, že nás v krajinskom sneme zastával, ale aj v jednej assekuračnej záležitosti našej obci veľké priateľstvo preukázal. My, jeho verní čítelia, našu vďačnosť nemôžeme už viacej ináč preukázať, iba tak, aby sme sa za jeho dušné spasenie modlili. A preto dnes 13. januára v našom chráme slavné requiem sme vydržovali, pri ktorej príležitosti celý náš kostol sa naplnil, a nebolo človeka, ktorý by ho srdečne nebol oplakal, a jeho dušičke sladký odpočinok nebol prial. Áno, silno veríme, že on je už oslávený, a že u Boha všemohúceho vyžiada nám tú milosť, aby sme aj na budúce za našu kresťanskú stranu tak neohrozene bojovali, ako dovčulku.

Ján Hatala, horliteľ.

***

Z Dolnej Krupěj.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Prosím úctive týchto mojích pár riadkov v «Kreštane» uverejniť.

Už dávno nebolo nič počuť o Dolnej Krupěj, milej nebožtíkovi Andrejovi Kubina. A predsa Dolná Krupa má mnoho pekných vlastností. Ja teraz len jednu, tú nateraz v dosť silnom svetle zjavivšiu sa, pripomínam.

Dolná Krupa má veľké poklady vo svojich synoch a dcérach. Tie nám ukázala, keď sa odiala do radostného svojho rúcha dňa 26., 27. a 28. decembra. Videla celá obec: páni, roľníci, remeselníci, veľkí i malí, že nachádzajú sa takí mládenci a dievčatá v Dolnej Krupěj, ktorí nielen medzi sebou sa veselia, ale aj druhých obveselujú a poučujú. A jakým krásnym spôsobom to učinili! Vynašli si pastiersku hru «Narodenie Pána», od dobre známeho dr. Okánika, farára skalického, a tou zabávali a utužovali nás Krupovancov v spanilých, nábožných citoch.

Bola vám to za radosť, keď Štefan Schwänzner, jako hlavný Joram, vždy novými a novými vtipami upútal už trocha zomdlené obecnstvo. Jak veľkí, tak malí len tak čakali, kedy sa už zjaví jejích miláčiek. Abinda, chytrého do bitky, predstavoval nám štihlý mládenec: Bachratý. Za Sámuela dobre sa hodil Karol Jesenský, vždy bol bystrý a milý. Oziáš, Habara opravdový syn svojho otca. Keď Jakub, Jozef Hrebíček, niečo rozkázal, on bol hned

hotový na všetko, i na to najťažšie, keď otec zmenil svoju mienku, Oziáš, jako poslušný syn, nasledoval ho i v tom. Veľkú prácu konal Jakub, a svojou usilovnosťou prekonal ju. Ale ešte väčšiu prácu mal starý Eleazar, Anton Habara, a tú znamenite vyplnil. Horlivý to starec, ktorý len o Spasiteľovi rozmýšľa a hovorí. Pekné naučenia vie dávať vnukom svojim, je vzorom pre rodičov pri napomínaní dietok. Dcéra jeho Ráchel, jako manželka Jakubova, Rozina Baránek, celkom udatá na otca. Pekným spevom sošľachtila srdcia prítomných. Dve dcéry Jakubove Ráchel Indit, Ernestina Gottschallová, a Sára, Mária Gregušová, ukázaly sa čo dobré gazdinky. Povahy jejích ináč však sú rozdielne. Indit vážna, Sára rýchla a vrtkavá. Videli sme ešte Kaifáša, farizeja, ktorý búril Iud. Zástoj tento hral Viktor Jesenský, plný sily, šikovný, zkusený mladík, s veľkými vlohami. Dal by Pán Boh, aby sa len cvičil ďalej, mnoho sa očakáva od neho. Zjavil sa i Zachaus, publikán, Jozef Udvarnocký, dobre napodobňujúce toho od židov nenávideného rímskeho úradníka. — Pre malú miestnosť len jedon vojak, Zachar, bol na javišti. Pannu Mariu pekne predstavovala Mária Kortásková.

Dobre sa to podarilo. Môžu sa aj tí Krupovania, čo sú vo Viedni, v Amerike alebo inde po svete roztratení, tomuto chýru tešiť. Keď by sa nebožtík Kubina zobudil, zaiste zaradoval by sa a požehnal by ju, že nastúpila jeho šlapaje. Nech Boh zehná ďalším námahám krupanskej mládeže! Nech sa nermúti, že fažké byly začiatky, že ináč si všeličo predstavovala. Kto chce žiť, musí sa hýbať, čo to aj boľastne pôjde. Len neustávaj ty oduševnená mládež. Keď ďalej pôjdeš, prekážky zmiznú a každý ňa bude obdivovať. Pán Boh s nami a zlé preč.

Priateľ mládeže.

***

V Lipt. Hybiach.

Dôstojný Pán Redaktor!

Ráďte nasledovné riadky uvorejniť v našom obľúbenom «Kreštane.»

V maďarských novinkách v «Néppárt»-e jeden dopisovateľ sa žaloval, že tie novinky majú málo odberateľov a radí sa pána redaktora, že či na to jest cancelliparagraf, aby páni farári mohli časopisy odporúčať z kazateľnice? Pán redaktor mu dokladá, že to môžu sme páni farári odporúčať aj z kazateľnice.

To by sa iste hodilo aj pre «Krešťana», aj pre druhé slovenské katolícke časopisy, keby páni duchovní boli tak láskavi aj z kazateľnice ich odporúčať a my svetskí zas po svetsky.

Lebo veď tá svetská politika všetko právo i neprávo, kde len môže použije na zkasu katolíctva a len my máme ako mrtvé klátiky naše chrby jej nemo držať, aby svoju svevoľu na nich vyplnila?

Navykajme sa použiť všetky naše práva k zastaniu pravdy. — Veď spravodnosť je aj tak toho hodna, lebo pravda nás spasí a nie blud, hovorí sv. Ján apoštol. — Stĺpom pravdy je ale cirkev sv. katolícka, hovorí svätý Pavel apoštol, teda všetko možné čestné vynaložme k jej obrane. S poníženou úctou

P. B.

Poznámka R. Je pravda, mali by sa naši čtení čitatelia so všetkou usilovnosťou pričiniť k tomu, aby na kolko je možné, rozšírili nášho «Kreššana». My nechceme zatajiť pred vami, že «Kreššan» udržuje sa len s ťažkými obeťami prvých katolíckych mužov strany našej. Takýmto spôsobom ale časopis nie je zabezpečený. «Kreššana» musejú si udržať čitatelia sami, a to sa len tak stane, jestli počet predplatiteľov hodne rozmnoží sa a tí svoje predplatky riadne doposielajú budú. — Že odporúčanie ako môže osožiť novinám, toho príklad máme na vládných novinách «Vlast a Svet»-e. Notári, učitelia štátni i neštátni, poštári atď. všade pilno neporúčajú tieto vládne noviny a veru [so skvelým úspechom! Prosíme s úctou našich priateľov, duchovných i svetských: nebanujte prehovoriť za «Kreššana» dobré slovo, veď od vás všetko závisí.

***

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Slávna Redakcia!

Chynorany.

Myslím, že tento môj dopis uznáte za súci do nášho milého «Kreššana» a ho uverejníte. I ja i čtení čitatelia «Kreššana» budeme Vám za to povďační.

V našej obci to za veľikú česť a chválu nám považované bolo, že naša obec jako silný múr pri ľudovej strane vždy stála. Z našej obci jak pri voľbe Rakovszkého tak aj pána Majora len jedon bol *neohrozený liberál*, a to bol náš notár Jozef Perényi. A včul počujeme, že tento liberál vydáva sa za ľudáka. Ale kto je to ten Perényi? Len toľko vieme o ňom, že pred tým bol «Pekný» a včul je už Perényi. Nuž čo myslíte, že tuhý liberál tak ľahko sa môže premeniť na neohrozeného ľudáka, jako «Pekný» ľahko sa premenil na Perényiho? Ohó, toto je o mnoho ťažšia vec! Jako my Chynoranci tak aj inde voličia ľudovej strany len na takých hlasujú pri voľbe, ktorí sú vyprobovaní mužovia, ktorí sú učení, ktorí jako dobrí rečníci aj zastupovať vedia naše záujmy v krajinskom sneme. Náš «pekny» notár z týchto vlastností ani jednej nemá. Kde dokázal že je ľudák? Kde sme počuli ho rečniť? Nikde! Vreco peňazí ešte neni dostatočne k tomu, aby bol krajinským vyslancom. Nech nás teda nemáme, on službu nie ľudovej, ale liberálnej strane preukazuje. Náš kandidát jediný je barón Kaas Ivor. Nech ho Pán Boh živí!

***

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Prevelebný Pán Redaktor!

Volič.

Myslím, že za hodné uznáte tento môj dopis v «Krešštanovi» uverejniť.

Chcem byť skromným v dopise mojom, neidem sa zaoberať politikou svetovou, ale len jedno-druhé so spoluobčanmi mojimi.

Čo-že ale písať? je toho mnoho, začnem s kraju.

Minuly tomu dva roky, čo jestvuje u nás čitateľský kruh. Utvorenie jeho ďakujeme nášmu duchovnému otcovi, ktorý tak láskavý bol, bez nášho pričinenia vyprosiť

potvrdenie jeho u patričnej vrchnosti, jako aj miestnosť potrebnú u slávneho pántva nášého.

No a včul už po dvojročnom účinkovaní, a či neúčinkovaní jeho čo môžeme o ňom povedať?

Býva bohato navštevovaný?

Bývaju v ňom vážne a poučné prednášky?

Odpoveď neznie priaznive.

A či asnáď sme tak už múdri, že nepotrebujeme žiadneho poučenia alebo rady?

Alebo snáď oplývame všetkým, čo nám k životu potrebné je?

Ach, horký že! Ba s mojej stránky tvrdím, že ani mak lepšie to neni u nás, než v bárs ktorej horniackej osade. Vidieť to každý deň u «Kopla», Pinkesa a iných.

Pýtam sa drahí bratia, prečo-že sa tak málo zaujímate za vec vážnu? A kam-že privedie nás nečinnosť naša?

Rodolub Cifferský.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len taktó musite sa u nás hlásiť: *Kreššan kiadóhivatala, Bpest, VIII., József-körút 35.*

Zaosek. Prajeme Vám zo srdca úplného zdravia. «Nankingský bál» v budúcom čísle istotne prijde. Pán Patraský musí prepáčiť, že jeho besiedky vystanú. Sú ťašiangy a tu sa hodí výborne Zaoskov bál.

Jeden Hr. Bezmenné listy odhadzujeme. Na vaše lafrny — ako ich menujete — nenie svet zvedavý.

M. H. V. B. Ešte len to by nám bolo treba, aby sme sa s takými príliš osobnými apprehensiami zaoberali! Čo si paničky navarili, to nech si aj zjedia. «Kreššan» je nie pre ženské klebietky; to by musel vychodiť nie na 16 ale na 16 tisíc stranách.

Ján Pik, Prievídza. Múdry človek nedá nič na žiadne bezmenné listy. Bezmenné listy len zlodeji, kmíni a vôbec takí ľudia zvykli písať, ktorí jen vtedy nekradnú, keď nemôžu.

Volič, Chynorany. Váš notár, že ľudovým kandidátom? Naposledy aj Jožo ciganech by sa chcel snáď hlásiť za ablegáta, nie? Pekne od vás, že ste tak ostrozrakí a zbadali ste v tom hlúpy figel liberálov.

John Taban Brandenville Pa. Zvláštny list vám pošleme.

M. C. Radošina. Dopis váš je dobrý; ale on týka sa len dvúch osôb, totiž vás a rychtára. Pre vás je v ňom pochvala, na rychtára ale hana. Je to tedy až veľmi súkromná záležitosť. Ponevác teraz dávame prednosť takým článkom, ktoré sa celej obce, celého okolia, alebo celej krajiny týkajú a máme takých až priveľa, preto Vaše riadky odložia sa na iný čas.

Fatraský. Po zavretí čísla osobne vybavíme Vašu správnu žiadosť. Srdečný pozdrav!

Spoločné putovanie do Jeruzalema.

Pod duchovným vedením dôst. pána *Josefa Kompánka*, dekana a farára v Nagy-Sztriczze (Trencsén m.).

Smer cesty je z Budapešte cez Bukarest, Konštantínopol, Smyrna, Jaffa, Jeruzalem. — Jaffa, Saloniky, Nisch, Belgrád, Budapest.

Ceny: I. trieda 860 K.
 " II. " 680 "
 " III. " 312 "

S 21 denným I-vo triedovým zaopatrením. — III. trieda bez zaopatrenia 280 korún.

Hlásif sa môže u výšmenovaného dôst. pána dekana a farára.

Spríevod sa pohne dňa 4-ho februára 1903 a navráti sa dňa 1. marca.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť túto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kresťana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Tridsať-ročné jubileum farárského úradovania velebného pátra Zaoska. 40 str. Cena 25 kr. Čistý výnos na rovníanský kostol. Dostať: Knihtlačiareň Jula Zhorellu (vo Veľkých Topolčanoch) Nagy-Tapolcsány, alebo u pôvodcu: vp. Ludevít Gáspár, farár, Dlhépole (trenčianska stolica.)

Náš milý Zaosek je v tejto podarenej práci svojej celý rozjarený: čo veta, to žart a posmech. Veľmi vrele odporúčame dielo toto každému, zvláste ale velebnému duchovenstvu.

Zábavné a poučné knižky sú tie najlepšie a najlacnejšie knižky, ktoré sa kedy pre slovenský ľud písali a tlačili. Každá knižka je na 160 strán hrubá a obsahuje mnoho zábavných povestí, rozprávok, básní, pesničiek, nártov a poučných článkov o hospodárstve, priemysle, o zákonoch, o domácnosti atď. V knižkách sú i obrázky. Tieto knižky vychodia štyri rázy do roka, a síce v novembri, decembri, februári a marci po jednej. Na všetky štyri knižky môžete sa odrazu predplatiť tak, keď pošlete 1 korunu na adresu: Administrácia «Ludových Novín» v Turčianskom Sv. Martine (Turócz Szt. Márton). Kto sossiera 10 predplatiteľov a do 1-ho januára 1903, pošle ich adresy i s predplatkami na horeudatú adresu, ten dostane zadarmo všetky štyri knižky!

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižočka formátu malej 8-o na 138 strankách s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a prakticky. Za touto

knižočkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlivo pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zaostalí, odporúčame čo najvrelšie túto dobrú knižočku priateľom ľudu do pozornosti.

Dedinský hasič od Zaoska. Poučozábavná rozprávka s obrazom. Cena 20 hal. Kto objedná naraz 20 kusov, dostane ich za polovičnú cenu. Kto si knižočku už objednal, peniaze poslal, knižočku ale nedostal, nech to odpíše terajšiemu majiteľovi: «Rózsa Kálmán a manž. Budapest, VIII., Szentkirályi-u. — a dostane na miesto objednanej a vyplatenej už knižky dve.

Aj «*Vybrané Spisy Humoristické Zaoska*» dostať u Kolomana Rózsu (Budapešť, VIII., Szentkirályi-u.) asiace za 1 korunu. To sú všetko veľmi veselé, ale aj veľmi poučné spisy. Dýcha z nich samá mravnosť a nábožnosť. Kto chce mať skvostne viazanú knižku túto, nech pošle 2 kor. ale čím skorej.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XIV. číslo 1. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj Babka v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Sborník musealnej slovenskej spoločnosti. Rediguje A. Sokolík, tajomník. Ročník VII. Sväzok I. Turčianský Sv.-Martin 1902.

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 h.

Časy naše sú už preda sa na toľko pokročilé, že aj roľníci budú museť nie len dľa starých zvykov obrábať si polia svoje, lež použiť všetko to, čo novšia doba k rozumnejšiemu hospodáreniu nám poskytuje. Kto nechceš zostať, obstaraj si knižočku túto, z nej sa mnohému poučíš.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecnstvo, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značené. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 7.00—7.60 kor., peštianska 6.90—6.80 kor., z Báčky 7.25 kor., banátská 5.90—6.25.

Jačmeň: na krm 5.25—5.40 korún, do pálenice —. — kor., na várku —. — kor.

Otruby. po 50 kil.: drobné 4.20 korún, hrubé 4.50 korún.

Strova: Fazuľa veľká biela a okruhlá po 7.15—7.75 brnavá 7.50—7.75, pestrá 5.25—5.50, drobná 8.70—8.95, cúdená 10.50— —. **Hrach:** 16.00—20.00, lúpaný 20. —. —. **Šušovica** horšia 8.00—10.00, lepšia 15.00—16. —. **Mak:** 26.00—26.50, všetko po 50 klg.

Petrolej trojkrížový 45.00, dvojkrížový 38.00 zl. 50 klg. netto.

Vyzvanie k predplateniu.

Aby namáhania naše boly korunované čím skorej úspechom, nože starajte sa, bračekovci, všetci o čím väčšie rozšírenie «Krestana»! Chceš-li, Iudu môj pokračovať v dobrom a vymaniť sa z biedy všestrannej: musíš obetovať ten groš na noviny, z ktorých sa poučíš, a ktoré sú na obranu tvoju písané.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	4 koruny
na pol roka	2 koruny
na štvrt' roka	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Krest'an» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

Všetkým priateľom «Krestana» poslali sme i nový časopis: «Posol Svätého Antona». Nech si toho «Posla» každý podrží a nech si to považuje akožto dar vianočný od nás. — Prečítajte si tie pekné nové novinky, a komu sa zapáčia, nechže predplatiť sa na ne pomocou tej poukázky, ktorá je pripojená k tomu »Poslu».

Redakcia a vyd. «Krest'ana».

VEĽKÝ KRACH.

V New-Yorku a v Londíne nešialani ani európejskú suchú zem a preto jedna na strieborné náradie fabrika nútenos vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som splnomocnený, splnomocnenstvo toto plniť a nazáklade tomto za 6 zl. 60 krajciarov nasledujúce náradie pošlem:

6 kusov veľmi fajnové stolové nože s opravdivou anglickou klingou,
6 kusov amerického patentovaného striebra vydičky,
6 kusov amerického patentovaného striebra jedáci lížice,
12 kusov amerického patentovaného striebra kávové lížice,
1 kus amerického patentovaného striebra polievkovú lížicu,
1 kus amerického patentovaného striebra mliekovú lížicu,
6 kusov Anglická Viktoria spodnie táčne,
2 kusy imponantné stolové svietniky,
1 kus fajnové cukrové sitko,
42 kusov spolu len 6 zl. 60 kr.

Tieto 42 kusy predtýmto 40 zl. koštovali a včul len 6 zl. 60 kr. v najľavnejšej cene je k dostapiu. Americké a patentované striebra je jedna s vonku a s nutra biela kova, ktorá striebornú barvu aj 25 rokov udrží začo ja garantujem. Svedectvom tomu, že tento oznam

neni klamstvo!

závazujem sa bar komu, komu sa náradie nepáči peniaze spatky dať. Nech nikto nezamešká túto pohodnú príležitosť použiť žeby si túto okrášľujúcu garnitúru nezaobstaral,

ktorá utešeným svadbo a iným darom je,

d'álej do každej lepšej domácnosti prítiž je súca, k dostaniu je výlučne len u

A. HIRSCHBERGA
amerického patentovaného striebra závod

Viedeň, II., Rembrandstrasse 19B. Telefón 14597.

Rozposielky na okolie s dobierkou alebo peniaze vopred v postani. Ku tomu čistiaci prach 10 kr. Opravdivý len na boku vydiacu ochraňujúcou markou (zdravotná kova).

Výťah s tisíce uznajúcich listov:

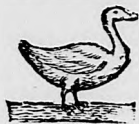
S prvšou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr. Koložvár barón Bánffy jeho exell.

S prvšou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu zásielku.
Kaloča, Ján Majorossy, kanonik.

Zásielku s jedacím servicom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takúto garnitúru 42 kusí na dobierku s amerického patentovaného striebra pošlú.

Bozovič, Kr.-Sörénska st.

S. Keresztes, hlavný slúžny

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 fill., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco zamene- nie a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes** 135 (pošta Pilsen Cechy.)

Prenajma mlynov.

V pánstve grófa Rudolfa Choteka
v Dolnej Krupej pri Trnave, (stolica prišporská)

davajú sa do prenájmu 2 mlyny a síce:

Od 1-ho januára 1903-ho roku tak zvaný «Dolný mlyn» na dve zloženia bizko majera «Podhaj» vzd alený od obce dolno-krupanskej asi 15 minút. K tomuto mlynu prináleží jedna veľká zahrada, pod 1 hon a 280 □ siah lúka, 8 1/2 honov pri mlyne ležiacich rôl.

Od 1 júla 1903-ho mlyn na dvoje slozenie v prostriedku obce ležiaci. Ku mlynu tomuto patrí veľká ovocná zahrada a 1 1/2 hona obsiata rola.

Prýhľasy nech sa pošlú na centráln-kancelariu grófa Rudolfa Choteka do Wiedne, IX. B., Wehringerstrasse čis. 28.

Všetci priatelia a dobrodincovia **Kongregácie Missií** bratov terciarov sv. Františka obdržia za doposlanú istú almužnu (trebárs v poštových známkach,) jednu **peknú kartu** akožto znak povďačnosti. — Kto však dopoše 1 korunu, obdrží aj jednu **poistenku z d'alekej Indie**, podpísanú jedným z **detí-sirôt**.

Príspevky s dôkladnou adressou zasielateľa majú sa poslať na Expediciu novín, alebo na katolícky farský úrad, Braunau a. J. für Fr. Rochus (Fr. Petrus).

Všetkým milým priateľom a dobrodincom p rajeme šťastia, zdravia a požehnaní v novom roku. S našimi chudobnými sirotami rozpomíname sa vždy na nich v modlitbách.

Kongregácia Missií sv. Františka.

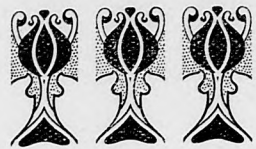
Dom na predaj.

František Štrba v Šurovcách Prešporská stol. (Nagy-Súr, Pozsonym.) idúc do Ameriky, odpre- dať chce dom číslo 43, šindlom krytý s jatkou, ladovňou i s bitúnkom v cene 3 tisíc korun. Pri dome je i humno asi 500 □ siah. Ostatné listovne najlepšie osobne možno sa dozvedeť.

Od 20 rokov známe a chýrné

karpatské zdravotné pilulky

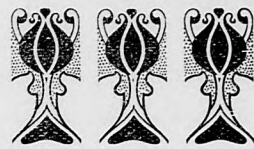
vynajdené a pripravené jedine

JÁNOM FRIEDRICHOM, lekárnikom

v Malackách (prešporská stolica),

sú vzácnym a lacným domácim liekom

proti zapchaniu, zašiamovaniu, nechuti k jedlu, žalúdočnému, katarrhu, zpchnutiu žalúdka, vetro, závratu, boleniu hlavy, zimnici, zlatej žile, výsypu, žltenci, bledačke a starým otvoreným ranám.

Cena týchto piluliek je tak ľavá, že i každý chudobný si ich kúpiť môže. stojí totiž 1 škatulka s 15 pilulkami 21 kr., balíček obsahujúci 6 škatuliek stojí 1 zl. 5 kr. Keď sa k cene piluliek priloží 20 kr. a peňažitá hotovosť keď sa pošle s poštovou poukážkou, tak zásielka piluliek pošle sa s vyplatením poštového kamkoliev v rakúsko-uhorskej ríši. Menej než balíček nezasiela sa.

Jediné zasielateľstvo u J. Friedricha, lekárnika v Malackách (prešporská stolica).

Výstraha! Ponevác moje pilulky často falšované bývajú, prosím tieto len u mňa kupovať.

Výťah z pod'akovani.

Veľactený pane lekárník! S hlbokou úctou vám ďakujem za Vaše pilulky, nech Vám dá Pán Boh dobrého zdravia a dlhý vek, aby Vaše zdiavie tak rozkvietalo, ako mne. 15 rokov som trpel boľast' v hlave a teraz som úplne zdravý. Pošlite mi pre mojich súrodov dva balíčky.
V Častkove, 26. januára 1899.

Martin Sedlaček.

Cený pane! Žiadam Vás týmto o zaslanie jedného balíčka zdravotných piluliek; trpel som 24 rokov na žalúdočnú boľast' a mnoho som utrátil a ničím som si pomôť nemohol, ale teraz, chvala Bohu, som už 4 roky zdravý a nič mi nezaškodí. Nech Vám Otec nebeský dobroje dlhý vek a zdravie, aby ste mohli slúžiť ľuďom nemocným.
Vo Veľkej Bytci, 18. októbra 1898.

Ján Horák.

Blahorodý pane lekárník! Prosím Vás pekne, pošlite mi Vašich karpatských piluliek, ktoré účinkujú mi tak dobre, že už bez nich byť nemôžem, užívame ich celá rodina.
Štubňa, 9. augusta 1899.

Ján Pavoni, podnikateľ stavieb.

Veľactený pane lekárník! Žiadam zdvorile, pošlite mi Vašich výtečných a liečivých karpatských piluliek; aj ja Vám ďakujem za tieto, lebo nemôžem bez nich byť, nech Vám Pán Boh dlhé roky dá.
V Petrovci, Bácsa 28. jan. 1900.

Ján Nicota, tesársky majster č. 1270.

Blahorodý pane lekárník! Úctive Vás prosím, raďte mi zaslať obratom pošty 1 balík Vas ch výborných karpatských piluliek, lebo blahodarnejšieho

lieku neznam proti zapchaniu a proti žalúdočnému katarrhu nad Vaše znamenite pilulky. Dobrorečím Vám za tento liek srdečne.

V Sobosťišti, 19. dec. 1899.

S úctou Ján Vrana, mlynár.

Blahorodý pane! Prosím, buďte tak laskavý a pošlite mi 1 balík Vašich výborných zdravotných piluliek, jako vyliečený prajem Vám mnoho zdravia. 14 rokov ma nohy boľeli a mal som aj rany; od Vašich piluliek sa mi vyhojené. Nech Vám dá Pán z neba to najlepšie, čo si od Neno žiadate.
V Hriadku, 2. jan. 1900.

S úctou Adam Glabicz, v továrne na tannin.

Veľact. Pán Friedrich! Mal som Vaše karp. pilulky raz a po utrebení prestala mi bolesť pri srdci, už skoro 20 rokov trvajúca. Nech Vas Pán Boh živí a dá Vám dobrého zdravia, aby Ste mohli ľudu pomáhať! Prosím ešte obratom pošty o 2 balíčky Vašich karp. piluliek. S úctou.

V Tr. Teplej, d'na 8. nov. 1901.

Josef Kabasta.

Veľactený Pane Lekárik! Prosím, pošlite mi tri balíky karpatské zdravotné pilulky za týchto 6-70 k. — Mnoho vďaky som Vám podlžen, za Vaše znamenite pilulky, ktoré už 12 rokov užívam a vždy s dobrým účinkom; tak že ich smelo odporúčam každému, lebo ešte nikoho nesklamaly. Preto nech Vám Pán Boh dá zdravia, aby Ste mohli ešte mnohých sprostit od všľakých nemocí. Srdečne Vas pozdravujem.
Nemešany, 17. jan. 1902.

Ján Urbán.

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená, shotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najvyššom stupni a prevyšuje všetko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-E,

ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôs generála Devetta.

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša dielňa. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí.)

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzácnu výhodu.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 krokov kosiť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke jedného riadneho kosca, vykovaná a vyprobovaná zašle za so zárukou. Preto nech si nikto do tých čas kosu neobjedná, kým si od vyššie menovanej firmy obrázkový cenník nežiada, ktorý zdarma za mu zašle.

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.

Tajomstvo jedného starca.

(Pravdivá poviedka zo života.
Rozpráva **Štefan Szabó v
Pákozde.**) (Odtisk zakázaný.)

Drahí ľudia!

Niet lepšieho na svete ako dobré zdravie!

Jestli ale človek ochorie, vtedy žiaľbohu ľahko najde liek proti svojej chorobe. Aj ja som bol 6 rokov chorľavý a marne som proboval všeliaké prostriedky. Konečne raz čítam v novinách o Fellerovom «Elsa-Fluide», ktorý v apatieke v Stubici (Horvatsko) dorábajú. No, myslím si, oprobujem i tento prostriedok. Objednal som si na пробу 12 flášiek a môžem povedať, dobrí priatelia: za 6 rokov som následkom **pakostnice** a trhania v nohách nevládal chodiť nohy som nevládal dvíhať a spať som tiež nehomol. Desiat dní natieral som sa Fellerovým **Elsa-Fluidom** a o tri týždne tak som ozdravel ako orech.

Všetci susedia prišli obdivovať tento čarodejný prostriedok, ktorý mi pomohol. Všecia vedeli, že som si dal zase poslať z toho Elsa-Fluidu. Teda prišiel ku mne sused Mišo, žalujúci sa, že máva horúčnosť v hlave, **zimnica** ho trasieva a bolievajú ho nohy, ruky a kríže. Dal som mu flášku z «Elsa-Fluidu» a o tri dni ozdravel. Štefan z mlyna tiež prišiel, aby mu dal z toho čarodejného «Elsa-Fluidu», lebo mu vraj žena kašle a cíti **pichanie** v prsách. Pomyslite si drahí ľudia, o 2 dni prišla jeho žena poďakovať sa, že jej «Elsa-Fluid» úplne pomohol! — Práve v deň sv. Jozefa príde kmotra Katrena a sdeli mi, že jej dieťa vždy dávi, má krče v brušku a vždy plače; úbohá žena nevedela si rady s ním. Už nakúpila všeličo zapa-

tieky, staré baby tiež probovaly, čo len mohly, ale všetko marne. Prečítal som návod o upotrebení, ktorý je k «Elsa-Fluidu» priložený a hľadám či niet v ňom pomoci pre chorobu dieťaťa a skutočne bola pomoc i pre túto chorobu: desať kvapiek z «Elsa-Fluidu» do mlieka, potom Elsa-Fluidom natref bruško dieťaťa a to istočne pomôže! Podám tedy žene jednu flášku a a hovorím: No, netrápte sa, kmotra, čo je v tomto návode napísané, to je pravda, ale jestli pomôže prostriedok, musíte mi vrátiť dve flasky miesto jednej. Ale to vám poviem, že jestli chcete **pravý Elsa-Fluid**, teda píšete zreteľne: **EUGEN V. FELLER** apatekár v **Stubici, Templom - uteza 18. sz.** (záhrebská st.). A tento liek ani není drahý: cena 12 flášiek **5 korún** a poštu platí tiež apatieka. Ešte v ten deň ozdravelo dieťa a o 8 dní suseda vrátila mi 20 flášiek Elsa-Fluidu miesto dvoch, lebo keby nebola mala tohoto «Elsa-Fluidu», bolo by jej dieťa zomrelo. Tento prípad počul každý človek v obci a každý si objednal Elsa-Fluid.

Bol som vo fašiangoch na Ondrišovej svatbe, kde ozaj milá vec bolo počúvať, ako si ľudia rozprávali o zázrakoch Felleroveho Elsa-Fluidu. Jednému vyliečilo dieťa zo **zrádnika**, druhému odstránil **hlísty**; výborne im pomáhal proti **behačke**, proti **boleniu zubov**, **svrabu**, odstráni **lišaj**, **ruž**, **rany**, **krče**: **bolenie žalúdka**, **naval k dáveniu**, **ľadvinový neuh**, **závrät**, **zimnicu**, **slabosti** a **nervositu**. Jedon dával krv, i tomu pomohol; druhý zase skoro ztratil zrak a teraz tak dobre vidí ako mladý človek. Dľa tohto teda vidno, že Elsa-Fluid výborne účinkuje proti všetkým neuhom. Ešje i volom a ošipaným pomohol, lebo keď nechcely žrať, gazdovia im dali Elsa-Fluid a hneď žraly. A tak môžem povedať, že toto je jediným prostriedkom, ktorý sa prospešne užíva proti všetkým neuhom a žeby ste pravý obdržali píšete zreteľne:

**EUGEN V. FELLER, lekárnik
STUBICA, Templom - uteza
18. sz. (Záhrebská sto.ica.)**

Keď si objednáte 12 flášiek «Elsa-Fluidu», tak máte platiť **5 korún**; ktorí si so objednávajú, prajem, aby im tak pomohol, ako mne.

Pravý Fellerov Elsa-Fluid

(Fellerov Fluid z essencií príjemne voňajúcich bylín so známku Elsa) musí na všetkých upravách a na každej fláške nosiť takúto ochrannú známku, jaká je tu vyobrazená s menom «Elsa» a s podpisom «Feller» — **Zdravotníkymi**

vrchnosťami preskúamý a odobrený prostriedok a na výstavách **Paríži**, v **Ríme**, v **Londýne**, v **Nizze** a v **Berlíne** Fellerov Elsa-Fluid vyznačený bol zlatou medailou, krížom a čestnou diplomou. Objednajte s «Fellerov Elsa-Fluid» len poštovou dobierkou, alebo za vopred zaslané peniaze. **Stojí**: 12 fliaš alebo 6 dvoj. fliaš **5 korún**, 24 fliaš alebo 12 dvoj. fliaš **8 korún 60 hal.**, 36 fliaš alebo 18 dvoj. fliaš **12 korún 40 hal.**, 48 fliaš alebo 24 dvoj. fliaš **16 korún**, 60 fliaš alebo 30 dvoj. fliaš **20 korún**. Aj s portom, škatulou a návoom k upotrebeniu! **Zdarma** dostanete po každom opätovne objednanom tucte Elsa-Fluidu 1 flášku.

«Proti boleniu očí a zoslabnutému zraku najlepším prostriedkom je Fellerov Elsa-Fluid», tak píše dňa 28/II. 1902.

Jozef Jarjabka,
stolar,
Olmányfalu,
(Zlovenská st.)

Ďalej odporúčajú sa Fellerove REBARBARA-ELSA-PILULKY

Najlepší, najlacnejší, tisíckrát vyprobovaný prostriedok na **prehnanie**; účinkuje rýchle, isto, bezbolastne, zvyšuje chuť k jedeniu a napomáha trávenie, čistí a uľavuje bole a choroby žalúdka a tráviačich ústrojov. Jedon balík (6 škatuliek) s úpravou stojí **4 kor. franko.**

«Vášchýrny Elsa-Fluid skutočne pomáha proti všetkým vnútorným i zovnútorým chorobám; mňa za jednu noc oslobodil od hrozného bolenia nôh» — píše 10/XI. 1901.

Ján Majlík,
okresný hájnik
v Gáci,
(novohradská st.)

Varujme sa napodobenin!!

Len **FELLEROV ELSA-FLUID** je pravý! Jestli sa jeden list náhodon ztratí, píšeme **rekommandovano.**

Kto chce dostať Fellerov Elsa-Fluid, a pravé Fellerové Elsa-pilulky nech si objedna listovne a jasno papiše adresu jediného dorábatela:

EUGEN V. FELLER, lekárnik,

dvorný dodavateľ jeho
cis. a kráľ. vysosti prin-

ca Filipa Bourbona

STUBICA
Templom - uteza
18. szám

(Záhrebská stol.)

Hlavný sklad v Budapešti: u lekárniky **Jozefa Töröka**, Kráľovská ulica č. 12. v lekárni «Nádor» dra **Eggera Váczi-kórut** č. 17. a v lekárni **Bélu Zoltána**, Szabad-ság-tér.